

ВИСНОВКИ ДИСКУСІЙ:

ТОП 15 РЕКОМЕНДАЦІЙ ДЛЯ РАЗБЛОКУВАННЯ СИТУАЦІЇ З ПРИВАТНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ В СТАЛУ ЕНЕРГЕТИКУ
*Короткий опис бар'єрів на шляху інвестування приватними інвесторами в сектор ВДЕ України, точка зору та
Рекомендації для українського уряду і міжнародних донорів*

Захід відбувся в Києві 15-16 грудня 2016 року за участю багатьох стейкхолдерів сталого енергетичного сектору. Дискусії відбувалися навколо документу, який надає серію рекомендацій. Документ був оснований на Звіті "Висвітлення питань та консультації з ключовими девелоперами відновлюваної енергетики та приватними інвесторами: Здатність проникнення в суть і рекомендації щодо сприяння сектора інвестицій в ВДЕ приватних проєктів в Україні", профінансованою Програмою INOGATE та підготовленою Revelle Group станом на грудень 2016 р.

В результаті проведених дискусій, розглядаються рекомендації, як остаточно узгоджені висновки заходу. Рекомендації розподілені на 3 категорії:

А: Фінансова привабливість (5)

В: Розробка проєктів (4)

С: Загальні питання (6)

Для кожної категорії наведено короткий опис конкретних бар'єрів, з подальшими можливими рішеннями і конкретними рекомендаціями. Також зазначені основні відповідальні інституційні гравці для вжиття заходів щодо подолання бар'єрів.

No.	Категорія	Виявлені бар'єри в Україні	Можливі рішення / рекомендації	Відповідальна установа / залучення донорів
А Фінансова привабливість				
A.1	Ризик контрагента	<p>Для забезпечення фінансової привабливості проекту необхідний надійний контрагент. За відсутності такого контрагента (наприклад, громадськість, сильна у фінансовому відношенні, державне підприємство або промисловий покупець), необхідно шукати форму страхування для пом'якшення такого ризику.</p> <p>Наразі приватні інвестори у ВДЕ в Україні стикаються з відносно високим рівнем ризику контрагента з огляду на уразливий стан української економіки (кредитний рейтинг – «ССС»). Крім того, зараз інвесторам важко знайти страхування від ризику контрагента. Наприклад, було встановлено, що БАГІ* більше не надає політичного страхування для проектів в Україні, в той час як приватне страхування є дуже дорогим, а іноді й недоступним.</p> <p><i>*БАГІ – це багатостороннє агентство з інвестиційних гарантій, яке є членом Групи Світового банку і пропонує страхування політичних ризиків та гарантії додаткового забезпечення кредиту, щоб допомогти інвесторам захистити прямі іноземні інвестиції у країнах, що розвиваються.</i></p>	<p>Для вирішення питання ризику контрагента необхідно буде залучити високопоставлених урядовців та представників низки міністерств, де Міністерство фінансів може взяти на себе провідну роль.</p> <p>Наступні форми додаткового забезпечення кредиту можуть розглядатись для зниження ризиків контрагенту:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Двосторонні і багатосторонні установи, - вивчити разом з двосторонніми та багатосторонніми установами інші можливості для програм страхування в Україні, які сприяють зниженню ризиків, наприклад Часткова гарантія ризиків або політичні механізми страхування ризиків (БАГІ) • Кредитно-експортні агентства (КЕА) - стимулювати використання КЕА для забезпечення комерційного і політичного страхування. • Державна гарантія – застосувати механізм державного гарантування в якості додаткового забезпечення кредиту для проектів по мірі можливостей. • Рахунок державного фонду – державні урядові депозитні кошти, обіцяні кредиторам проекту, які будуть доступні для зняття у тій мірі, у якій державний покупець неспроможний зробити необхідні платежі проектній компанії. • Заміна контрагента-покупця – заміна державного покупця на інших, більш платоспроможних (наприклад, міжнародну корпорацію, і т.п.), або додавання опцій купівлі/продажу (Put/Call Options) у разі невиконання обов'язків покупця. 	<p>Національний банк України</p> <p>Міністерство фінансів</p> <p>Світовий банк / MIGA</p>

			<ul style="list-style-type: none"> Більш чітке планування, як буде фінансуватися схема підтримки (наприклад, за допомогою ядерної та / або гідро) повинні бути сформульовані й опубліковані для того, щоб дати впевненість в тому, що гарантований покупець матиме достатнє фінансування, щоб вшанувати схеми підтримки. 	
A.2	Терміни підписання угоди про покупку електроенергії (УПЕЕ) та «зелений» тариф	<p>Міжнародна практика гарантує «зелений» тариф для розробників енергогенеруючих установок на етапі фінансування проектів і до здійснення великих інвестицій в інфраструктуру. Це має важливе значення, оскільки без підписаної УПЕЕ (і, отже, гарантії покупки електроенергії), інвестори не мають впевненості щодо повернення необхідного капіталу.</p> <p>Визначено, що відповідно до чинних законодавчих процедур, виробник зобов'язаний спочатку побудувати об'єкт і ввести його в експлуатацію, після чого він може підписати УПЕЕ і отримати «зелений» тариф, що істотно збільшує ризики для розробників проектів.</p>	<p>Проект Закону про Ринок електроенергії вирішує цю проблему шляхом встановлення такого режиму «зеленого» тарифу, згідно з яким більшість умов УПЕЕ фіксуються після отримання необхідних дозволів, але до моменту будівництва об'єкту. Питання, яке і досі потребує розгляду, - це забезпечення «зеленого» тарифу якомога раніше на стадії розробки проекту.</p> <p>Слід зазначити, що ці перепони з терміном повинні бути зняті після певного часу, якого було б достатньо для будівництва та введення об'єкту в експлуатацію.</p> <p>Пропонований режим частково допоможе здолати зазначені бар'єри і є сумісним з рекомендацією укладення договору до введення в експлуатацію об'єкту ВДЕ. Ця пропозиція повинна бути прийнята у другому читанні проекту закону, що стане фундаментальною підтримкою для інвесторів. Там, де це можливо, слід запровадити встановлення «зеленого» тарифу на більш ранніх стадіях проекту.</p> <p>Що стосується конкретного розміру самого «зеленого» тарифу, необхідно передбачити можливість його динамічної зміни для того, щоб краще відображати ринкові умови (зниження вартості будівельно-монтажних робіт, кількість дозвільних документів і т.д.). Проте, будь-які зміни повинні проводитись за заздалегідь встановленою і прозорою методологією. Має бути прийнятий механізм моніторингу ринкових і системних умов для періодичної адаптації «зеленого» тарифу. Цей механізм не повинен виноситись кожного разу до поправок в закон (оскільки це трудомісткий процес), а має бути втілений через</p>	<p>Комітет з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки Верховної Ради України</p> <p>Голова Верховної Ради (з метою внесення цього проекту закону до пріоритетних для голосування у Верховній Раді)</p>

			<p>другорядне законодавство - постанови, укази або через незалежне агентство.</p> <p>Крім того, рекомендується, щоб будь-які зміни «зеленого» тарифу не поширювалися на існуючі угоди, а застосовувалися тільки для майбутніх ліцензіатів. Це також збільшить інтерес до інвестування заздалегідь (для фіксації сприятливих умов до можливих змін «зеленого» тарифу).</p>	
A.3	Поліпшений шаблон УПЕЕ	Шаблон документу УПЕЕ, що пропонується до підпису розробникам проектів, (відповідно до обговорень з інвесторами і зворотного зв'язку від інвесторів) вважається неприйнятним більшістю кредиторів.	<p>Рекомендовано проаналізувати шаблон УПЕЕ і привести його у відповідність з міжнародними стандартами, у тому числі внести у документ належні положення про захист, такі як:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Розширити термін дії УПЕЕ у відповідності з терміном дії «зеленого» тарифу - до 31 грудня 2029 року (цю поправку вже передбачено в проекті Закону про ринок електроенергії, і вона повинна бути прийнята у другому читанні – див. також пункт А.2). • Гарантована покупка обсягів електроенергії протягом всього терміну реалізації. • Вирішити питання ризиків внесення змін в законодавство стосовно «зеленого» тарифу, механізмів обмінного валютного курсу і т.д. • Положення про компенсацію (секвестр) • Міжнародний арбітраж у третій країні (можливо шляхом прийняття Верховною Радою чітких правових положень, що допускають введення відповідного пункту до УПЕЕ). <p>Після прийняття проекту Закону про ринок електроенергії, НКРЕКП має розробити шаблон УПЕЕ. При цьому НКРЕКП слід враховувати міжнародні передові практики щодо встановлення правової визначеності, прозорості та юридичної рівності.</p>	НКРЕКП Верховна Рада

<p>A.4</p>	<p>Продовження дії угоди про покупку електроенергії (УПЕЕ)</p>	<p>Угоди про покупку електроенергії (УПЕЕ) повинні гарантувати визначену тривалість гарантованої покупки. Це для того, щоб зробити проекти фінансово привабливими, тобто усунути ризики по обсягу і ціні виробленої електроенергії.</p> <p>Згідно з чинним законодавством України УПЕЕ для проектів ВДЕ укладається на один рік з державним підприємством «Енергоринок». Виробник зобов'язаний щорічно знову підписувати УПЕЕ. Вважається, що цей процес не відповідає міжнародній практиці укладання договорів на покупку електроенергії, оскільки створює додаткове джерело проектного ризику для інвесторів / кредиторів.</p>	<p>Проект Закону про ринок електроенергії передбачає продовження угоди, що підпадає під дію «зеленого тарифу» - з терміном до 31 грудня 2029 року. Цей підхід усуне відповідний бар'єр повністю, тому має бути прийнятий у другому читанні.</p>	<p>Комітет з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки Верховної Ради України</p> <p>Голова Верховної Ради (з метою внесення цього проекту закону до пріоритетних для голосування у Верховній Раді)</p>
<p>A.5</p>	<p>Витрати на балансування (для розробників проектів з вітрової та сонячної енергії)</p>	<p>Інвестори проектів вимагають поліпшення передбачуваності з точки зору експлуатаційних витрат (ОРЕХ) протягом періоду роботи електростанції. Будь-яке потенційне відхилення витрат, в залежності від статті витрат, одразу має мінімізуватись.</p> <p>Було зауважено, що згідно з проектом закону про ринок електроенергії, за умов впровадження в Україні Третього енергетичного пакету, виробники електроенергії з відновлюваних джерел несуть відповідальність за небаланси у вигляді відповідних</p>	<p>Під час обговорення витрат на балансування, наступні аспекти повинні бути прийняті до уваги:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Потребується вдосконалення методологій та інструментів з прогнозування і моделювання. 2. Відносна зрілість ринку та деякі ринкові специфічні умови повинні бути присутніми (внутрішньодобовий і балансуючий ринок, балансуючий ринок з короткими періодами торгів, ринкові механізми, де належним чином оцінюється надання допоміжних послуг або мережевих служб підтримки для всіх учасників ринку і т.д.). Існування цих ринкових умов повинні бути чітко сформульовані, як юридична передумова щодо введення плати за балансування. 	<p>Міністерство енергетики та вугільної промисловості</p> <p>НКРЕКП</p> <p>Держенергоефективності</p>

		<p>платежів.</p> <p>Приватні інвестори висловили занепокоєння тим, що це передчасно, враховуючи (а) відсутність високоякісних даних про вітер, (б) початковий рівень проникнення ВДЕ на ринок, (в) відсутність достатніх техноогій прогнозування та (d) визначеного постачальника допоміжних послуг і гарантованого покупця.</p>	<p>3. Повинні бути розглянуті оцінки проникнення відновлюваних джерел енергії та впливу на ринок.</p> <p>4. Введення «балансуючих груп» слід розглядати як спосіб управління ризиками.</p> <p>5. Плата за балансування не повинна впроваджуватись ретроактивно для вже введених в експлуатацію об'єктів.</p> <p>6. Ставки плати за балансування повинні застосовуватися в залежності від року введення в експлуатацію установки.</p> <p>Питання витрат на балансування має бути переглянуто після більш всебічного аналізу.</p>	
В	Розробка проектів			
В.1	Доступ до мережі	<p>Інвестор стикається з бюрократизмом в енергетичній компанії, відповідальній за приєднання до мережі. Переговори, узгодження, обмін офіційними листами і т.д. є тривалими і громіздкими процесами. Цей фактор може значно збільшити час, необхідний для завершення проекту.</p> <p>Бракує прозорості стосовно точок підключення і наявних потужностей.</p>	<p>Забезпечити гарантії того, що підключення до мережі проводитиметься своєчасно шляхом забезпечення прозорості з точки зору технічних характеристик, точок підключення і наявних потужностей (наприклад, за участю Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, як органу, який регулює питання щодо вчасного отримання доступу до електромереж).</p> <p>НКРЕКП могла би запровадити систему, яка регулярно повідомлятиме про технічні можливості електричних мереж у різних регіонах і інформуватиме про перспективний розвиток мережі і т.д.</p> <p>Спосіб упорядкування адміністративного процесу буде здійснюватися шляхом попереднього схвалення для конкретних ділянок, які відповідають конкретним технічним конфігураціям в рамках існуючих точок підключення / потужності мережі.</p> <p>Переглянути розподілення витрат на підключення до мереж, щоб зменшити навантаження на розробника</p>	<p>Міністерство енергетики та вугільної промисловості</p> <p>НКРЕКП</p> <p>Верховна Рада</p> <p>Укренерго</p>

			<p>проекту та дозволити приватним підрядникам виконати підключення робіт за ринковими цінами.</p> <p>Крім того, потребується тісне організаційне співробітництво між мережевим оператором і НКРЕКП, щоб узгодити адміністративні та технічні вимоги та досягнути ефективності й прозорості.</p>	
В.2	Видача дозволів	<p>Як правило, в Україні проекти з ВДЕ проходять крізь тривалу і складну систему погоджень, видачі дозволів та залучення місцевих органів влади, що вимагає багато часу.</p> <p>Отримання дозволів на початок будівництва, а також на доступ до земельної ділянки для будівництва не є прозорим і передбачуваним процесом; процедури можуть відрізнятися у різних регіонах.</p> <p>На практиці терміни, встановлені законодавством, часто не дотримуються.</p>	<p>Запровадити єдиний центр надання послуг для розробників ВДЕ, бажано з онлайн - можливостями, аби скоротити тривалість процедур видачі дозволів і зменшити їх кількість (наприклад, єдина процедура/ дозвіл на встановлення потужностей, розподілення витрат на підключення, дозволів на зонування земель і т.д.)</p> <p>Єдиний центр надання послуг планується в якості єдиної точки контакту і методології для інтерфейсу між розробником проекту і всіма адміністративними органами, які беруть участь в процесі попередньої розробки. Представники цього єдиного центру можуть бути розташовані в усіх регіонах / муніципалітетах.</p> <p>Бажано, щоб це був незалежний центральний орган з глобальним баченням ринку, який буде здійснювати нагляд за процедурою і забезпечуватиме неупередженість, адміністративність видачі дозволів, прозорість і матиме обов'язок надавати відповідь на заявку протягом декількох місяців.</p> <p>Фінансування цього процесу може здійснюватися, зокрема, за рахунок невеликої плати за кожну заявку.</p> <p>Приклади країн, які створили “послугу одного вікна” (Великобританія, Нідерланди, Данія, Ірландія і т.д.) показують, що найкраща практика складається з подачі заявки на отримання дозволу до одного органу, який контролює процес видачі дозволів та забезпечує узгодження різних інтересів. Мета полягає в тому, щоб зменшити кількість індивідуальних узгоджень, необхідних</p>	

			для реалізації проекту.	
В.3	Зонування земельних ділянок	<p>Відповідно до чинного законодавства України (ЗЕМЕЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ), сільськогосподарські землі не можуть використовуватися для енергогенеруючих установок з використанням ВДЕ, але повинні бути переведені у «землі промисловості, транспортну, комунікацій, енергетики, оборони та іншого призначення».</p> <p>Процедури повторного зонування земельних ділянок для цілей виробництва електроенергії з ВДЕ є дуже складними та забирають багато часу.</p>	<p>26.08.2015 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення процедури землевідведення для будівництва об'єктів з виробництва теплової та/або електричної енергії з використанням відновлюваних джерел енергії та/або біологічних видів палива».</p> <p>Законопроект пропонує дозволити будівництво об'єктів виробництва електричної та теплової енергії з відновлюваних джерел енергії та/або біопалива:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Без зміни цільового призначення землі; • Без детальних планів території до 01.01.2018. <p>Законопроект повинен бути прийнятий, оскільки він скасовує зазначені бар'єри.</p> <p>Питання про зонування котлів на біомасі також повинні бути вивчені.</p>	Верховна Рада
В.4	Підвищення професійного рівня в галузі ВДЕ в регіонах	<p>Через обмежену кількість іноземних інвестицій на ринку протягом останніх трьох років спостерігається зменшення якісних проектів, які наразі розробляються. Крім того, з огляду на недостатній рівень розвитку сектора в країні, існує загальна нестача кваліфікованих кадрів, які могли б реалізовувати проекти з відновлюваних джерел енергії.</p> <p>Протягом нашої дискусії з міжнародними інвесторами, було вказано, зокрема, на потребу в надійних розробниках проектів на місцях, оскільки інвестори вважають</p>	<p>Рекомендовано підтримати розробку надійних проектів за допомогою:</p> <p><u>У короткостроковій перспективі:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Складання переліку існуючих та перспективних проектів, а також наявного потенціалу всіх видів ВДЕ та доступної сировини в регіонах. • Розробка дорожньої карти для інвесторів з чітким описом усіх кроків для реалізації проектів з ВДЕ та з визначенням відповідних контактних осіб в органах, які беруть участь у кожному етапі проекту. <p><u>У середньостроковій перспективі:</u></p>	Держенергоефективності

		<p>наявність місцевого партнера обов'язковою вимогою для вирішення деяких конкретних питань на місцях.</p> <p>Інвестори приводили приклади зі свого попереднього досвіду, коли деякі розглянуті ними проекти мали якість нижче середньої (наприклад, були відсутні дослідження щодо птахів, неоптимальне детальне планування щодо розміру турбін і т.п.)</p> <p>Зрештою, у деяких випадках, місцева влада до сих пір не знає про переваги відновлюваних джерел енергії.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Забезпечити низку консультацій і семінарів за участю місцевих ділових кіл, експертів і представників уряду для обговорення процесу реалізації проектів в галузі відновлювальної енергетики України. • Провести кампанії з підвищення обізнаності громадськості (орієнтовані на місцевий рівень) щодо завдань і цілей сталого розвитку та використання відновлюваних джерел енергії, спрямовані на поліпшення соціального визнання ВДЕ в регіонах. • Заохочувати на державному рівні наявність людського капіталу для задоволення потреб інвесторів. • Оновити освітню програму для відповідних коледжів і університетів України, щоб забезпечити наявність висококваліфікованих фахівців у секторі відновлюваної енергетики. • Державне агентство енергоефективності та енергозбереження України (Держенергоефективності) - організація, яка відповідає за здійснення НПДВЕ 2020, може взяти на себе провідну роль у здійсненні цих заходів. 	
С	Загальні питання			
С.1	Національні зобов'язання щодо ВДЕ	<p>У той час, як країна взяла на себе національні зобов'язання щодо збільшення частки відновлюваних джерел енергії в загальному обсязі споживання енергії до, щонайменше, 11%, у політичних діях має місце відсутність матеріальних середньострокових цілей щодо способів досягнення такої мети. З огляду на те, що строк окупності великомасштабних інвестицій у відновлювані джерела енергії складає більше 10 років, інвестори також не</p>	<p>Цілком очевидно, що для досягнення мети 11% до 2020 року необхідна стійкість політичних зобов'язань, що має бути знову підтверджено на практиці конкретними політичними діями, законодавчо та заходами детального планування.</p> <p>Рекомендується розробка спеціальних дорожніх карт за секторами, які охоплюють:</p> <p>а) виробництво електроенергії,</p> <p>б) виробництво тепла (в т.ч. ТЕЦ),</p>	<p>Міністерство енергетики та вугільної промисловості</p> <p>Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства</p> <p>НКРЕКП</p> <p>Держенергоефективності</p>

		отримують сигналу стосовно довгострокових цілей після 2030 року.	<p>в) біопаливо для транспорту.</p> <p>Дорожня карта може містити наступні аспекти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оцінка шляхів розвитку (сценарії для кожного сектору); • Визначення та класифікація галузей/ проектів з точки зору їх пріоритетності; • Оцінка економічних та стратегічних наслідків кожного шляху (безпека постачання і фінансові наслідки); • Визначення регуляторних змін, необхідних для реалізації шляхів розвитку; • Оцінка можливостей фінансування / інвестування для реалізації проектів; • Визначення та призначення національних і місцевих ролей і обов'язків за секторами; • Розробка планів дій за секторами (підсекторами) і процедур моніторингу. 	
С.2	Диверсифікація ринку теплової енергії за рахунок біомаси	<p>Україна має дуже гарні підстави для розвитку сектору виробництва теплової енергії з біомаси, зокрема, за рахунок ТЕЦ (комбінованого виробництва теплової та електричної енергії) завдяки: а) наявності мереж централізованого теплопостачання для передачі тепла та б) наявності внутрішніх ресурсів біомаси для палива.</p> <p>Проте, одним із бар'єрів на шляху впровадження біомаси у сектор теплової енергії є відсутність конкурентного ринку теплової енергії в</p>	<p>Стимулювати диверсифікацію джерел палива для українського ринку теплової енергії відповідно до міжнародної практики за рахунок:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Визначення прийнятої моделі ринку теплової енергії в Україні (враховуючи необхідні зміни існуючого та впровадження нового законодавства); • Перегляду системи права власності, управління та доступу третіх сторін до розподільчих мереж; • Роботи з муніципалітетами та регіонами для створення надійних ланцюжків поставок біомаси на місцевому рівні, що може сприяти подальшому перетворенню локальних систем тепла до використання біомаси; • Координації дій з більш радикальною реформою 	<p>Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства</p> <p>Міністерство аграрної політики та продовольства</p> <p>Міністерство фінансів</p> <p>Держенергоефективності</p>

		Україні. Місцеві компанії централізованого тепlopостачання (ЦТ) є місцевими монополіями, які не мотивовані вступати в довготривалі відносини з девелоперами проектів на біомасі. Наявні тільки декілька проектів ТЕЦ на біомасі невеликої потужності.	<p>ефективності системи тепlopостачання (наприклад, з акцентом на зниження втрат у мережах), враховуючи організаційні заходи з підготовки місцевого тенічного персоналу;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Збільшення можливостей для приватного припливу капіталу (за рахунок державно-приватного партнерства, торги концесії, участь ЕСКО або аукціонів); • Аналізу умов на регіональному / муніципальному рівні та розробки комплексного плану технічної та нормативно-правової модернізації всієї галузі; • Введення рівних умов і прозорості монетизації субсидій. Пропонований Фонд енергоефективності, що передбачає вирішення цього питання, має більш активно просуватися. 	
С.3	Біопаливо для транспорту	Політика щодо транспортного палива не визнає специфіки виробництва біопалива. Вона не містить чітких цілей або заходів для реалізації значного потенціалу. Наприклад, палива на основі етилового спирту в більшій мірі пов'язані з правилами щодо вживання алкоголю. Відсутність визнання біопалива як такого призводить до надмірного оподаткування.	Переоцінка стану різних видів біопалива з точки зору їх класифікації та оподаткування.	
С.4	Репатріація дивідендів	Здатність репатріювати дивіденди є дуже важливим інвестиційним критерієм. До червня 2016 р. дивідендів в Україні не допускалась відповідно до обмежень на конвертацію валюти та валютних трансферів, встановлених Національним банком України. Проте, в червні 2016 року, НБУ Рада вирішила дозволити репатріацію	Взяти участь у процесі консультацій з відповідними сторонами для вирішення питання валютних обмежень і їхнього впливу на бізнес-середовище в Україні.	Національний банк України

		дивідендів, нарахованих іноземним інвесторам на 2014-2015 роки, з метою поліпшення інвестиційного клімату в Україні.		
С.5	Мапи ресурсів	Технічна інформація про потенціал відновлюваної енергетики України та про портфель потенційних проектів доступна тільки в обмеженому обсязі або вважається ненадійною, за винятком випадків, коли вона виконана авторитетною міжнародною компанією. Отримання такої інформації також дорого коштує.	<p>Рекомендовано провести комплексну оцінку відновлюваної енергетики України за регіонами/містами (атлас ВДЕ України), щоб сформувавши фундамент для розробки проектів, заснований на достовірних і відкритих даних.</p> <p>Впровадити механізм розробки проектів для розбудови результатів атласу ВДЕ, а також врахувати, серед іншого, оцінку місцевих ресурсів, де це необхідно, техніко-економічні обґрунтування, процес видачі дозволів, навчальні програми¹.</p> <p>Міжнародні донори та міжнародні фінансові інститути могли б зіграти важливу роль в наданні допомоги в цій високо технічній сфері шляхом надання технічної допомоги, створення потенціалу та фінансування атласу. Співпраця з міжнародною спільнотою, Держенергоефективності та Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства буде відігравати важливу роль в просуванні цього питання.</p>	<p>Міжнародні донори</p> <p>Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства</p> <p>Держенергоефективності</p>
С.6	Можливості фінансування на українському ринку	<p>Розробники проектів - особливо українські розробники - повинні мати доступ до фінансування за розумними цінами.</p> <p>Українські банки пропонують тільки корпоративне фінансування і використовують кредитні лінії міжнародних банків, таких як ЄБРР і</p>	<p>Поліпшити умови фінансування проектів в Україні та доступу до фінансування з боку місцевих банків.</p> <p>Впровадити програми фінансування проектів відновлюваних джерел енергії в Україні на розумних умовах шляхом розробки фонду спеціального призначення для цієї мети (в тому числі схеми грантового фінансування для зниження витрат на розробку проектів для</p>	

¹ ЄБРР, Україна, Case Study щодо фонду сталого енергетичного кредитування, <http://www.ebrd.com/downloads/sector/sei/usef.pdf>

		<p>ЄІБ. Основною вимогою до отримувача кредиту є 100% гарантія. Кредити від українських банків передбачають високий рівень відсоткових ставок (до 24%), що не цікаво інвесторам.</p>	<p>девелоперів).</p> <p>Повинні бути розглянуті можливості сприяння фінансуванню деяких проектів (наприклад, переоснащення ТЕЦ для використання біомаси) через фонд енергоефективності.</p> <p>З метою заохочення в залученні приватних інвесторів на місцевому рівні, управління фінансами та правила складання бюджету в системах централізованого тепlopостачання адресувати до підприємств і муніципалітетів.</p>	
--	--	--	---	--